

Ničitel *knih* a map

Pokus o nepolitický rozhovor s politikem, novinářem, cestovatelem a senátorem Jaromírem Štětinou stejně neustále sklouzával k politice. Jak jinak, když dotazovaný zažil na vlastní oči i kůži dvacet válečných konfliktů.

Hned úvodem Jaromír Štětina překvapí. V zemi, kde autorizaci článku vyžadují i chovatelé psů, rovnou říká, že je na zodpovědnosti každého novináře, aby jeho slova nepřekročil. Že je tomu často jinak, dokazují texty, jež o něm vycházejí v levicových novinách a které pečlivě archivuje na svých webových stránkách. Zkusme však na chvíli zapomenout na levici i pravici, povídejme si o něčem „normálním“. Sedíme spolu v jeho zahradním domečku – mapovně. Mapy jsou všude okolo.

Viděl jste v poslední době nějaké dobré divadelní představení?

Nedávno jsem se byl podívat na představení Horáková–Gottwald v divadle La Fabrika. Ostrý sarkasmus Karla Steigerwalda přesně vystihl padesátá léta.

Zkusme nicméně politiku na chvíli škrtnout. Sbíráte třeba umělecká díla?

Doma mám celou řadu artefaktů ze světa. Ale nejsem sběratel umění. Předměty kolem sebe doma mám pro radost.

Zahradkaření?

Zahradkář nejsem, na zahradě mám svou mapovnu. Sbíráám všechny možné mapy. Některé barokní jsou dnes zcela jistě uměním. To je moje vášeň, které jsem propadl už před čtyřiceti lety, a obdivoval jsem roli, jakou můžou hrát jako pomůcka spisovatele. Taková Hanzelka se Zikmundem si na mapách vedli deník. Podobné mapy jsou potom neuvěřitelně autentické. Já si „čmárám“ i do knížek, jsem „ničitel“ knih – podtrháváním a vpisováním.

Klást slova je *zábavné a vzrušivé*. Velmi rád kladu slova.

Pojďme si tedy ukazovat trochu na mapě: Rusko...

Velká, krásná země. Rusko je velice rozmanité a má příliš složitou historii na to, aby bylo uchopitelné. A to je taky tragédie Ruska. V každém případě Rusko stojí za to, aby se o něj člověk zajímal, protože my jsme mu příliš blízko a příliš dějinných událostí svědčí o tom, že vliv Ruska je pro nás zásadní.

Ale to se opět blížíme politice. Moskva?

Já měl na mysli právě Moskvu. Protože Rusko není Moskva. Rusko jsou ty daleké vesnice v guberniích. Politika Ruska vůči Evropě není politika lidí, kteří tam žijí.

Francie?

Francie má vůči Rusku historický mindrák, protože Kutuzov kdysi vyhnal Napoleona. Projevilo se to naposledy loni v létě, kdy ruská armáda přepadla Gruzii. Prezident Sarkozy okamžitě odjel do Moskvy uzavřít smlouvu, jak konflikt vyřešit. Rusko dohodu nedodr-

želo a Francie se tváří, že se nic nestalo. Ale jak říkal Winston Churchill, každá smlouva podepsaná s Ruskem má cenu papíru, na kterém je napsaná.

Turecko?

Turecko je nejsilnější stát NATO v Evropě. Turecko je nádherný příklad toho, že je možné budovat demokracii v islámské zemi. Já jsem upřímným zastáncem vstupu Turecka do Evropské unie. A také proto, že Turecko bylo v posledních dvou stoletích protiváhou Ruska. Já vím, že Evropa je postavena na třech pilířích, to je humanita, demokracie a křesťanství. Ale islám měl na Evropu vliv celá staletí.

Co třeba Afrika?

Já ji považuji za obětovaný kontinent. Nikdo přesně neví, co dělat s africkou chudobou a všemi hrozbami. Já věřím v to, že osud celé zeměkoule by mohl vyřešit Miléniový plán OSN. Podle něj bohaté státy vydělí část svého hrubého domácího produktu pro chudé země.

S vykořisťováním souvisí fair trade.

K tomu vám nepovím nic, protože obchodním záležitostem nerozumím. Já když si nejsem jistý, tak se radši zříkám odpovědi. Člověk má umět říct nevim.

Zkusíme to jinak: pravda a láska.

Obě to jsou velmi silná a krásná hesla a proto nemám rád, když jsou v posledních letech zesměšňována ve spojení „pravdoláskovci“. To vyplývá z naprostého nepochopení étosu, který měl Havel na mysli. To nebylo klišé, protože zla a zloby tady u nás bylo skutečně příliš mnoho a bylo potřeba tomu vyjádřit odpor.

Ještě minutku bez politiky! A propos, kdy a kde si od ní nejvíc odpočnete?

Snažím se psát povídky, když mám chvíli času. Mám rozpracovanou knížku, které zatím říkám Frýdlantské povídky. Čas na psaní si kradu po chvilkách. Mám radost z kladení slov, neboť klást slova je zábavné a vzrušivé. Když se vám podaří složit vedle sebe slova, která k sobě patří, tak je to i povznášející. ■

Jaromír Štětina (*1943)

- Narodil se v Praze, vyrůstal ve Frýdlantu v severních Čechách, kam se rodiče odstěhovali po druhé světové válce.
- V šedesátých letech vystudoval Vysokou školu ekonomickou, pak geologii a začal cestovat, zejména po Sovětském svazu.
- V devadesátých letech působil jako novinář a válečný zpravodaj (zakládal soukromou novinářskou agenturu Epicentrum a byl také u vzniku humanitární organizace Člověk v tísni).
- Na podzim roku 2004 byl zvolen senátorem Parlamentu ČR.
- Je autorem několika knih a mnoha desítek dokumentárních filmů.

Foto: Ondřej Petřík

